

ช้างเผือกโมเดล

โครงการการพัฒนากระบวนการผลิตพืชสมุนไพรคุณภาพ และการเพิ่มศักยภาพด้านการตลาดมูลค่าสูงสู่การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเป็นระบบ พื้นที่ อ.แม่แจ่ม และ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่

ภาคีความร่วมมือ

โครงการช้างเผือกโมเดล

มูลนิธิกรสุณา
ไกรสินธุ์

มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

บริษัท ทิปโก้
ไบโอเทค

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
แห่งประเทศไทย
(กฟผ.)

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โรงพยาบาลเทพ
รัตนเวชชานุกูล
เฉลิมพระเกียรติ
๖๐ พรรษา

โรงพยาบาล
ดอยเต่า

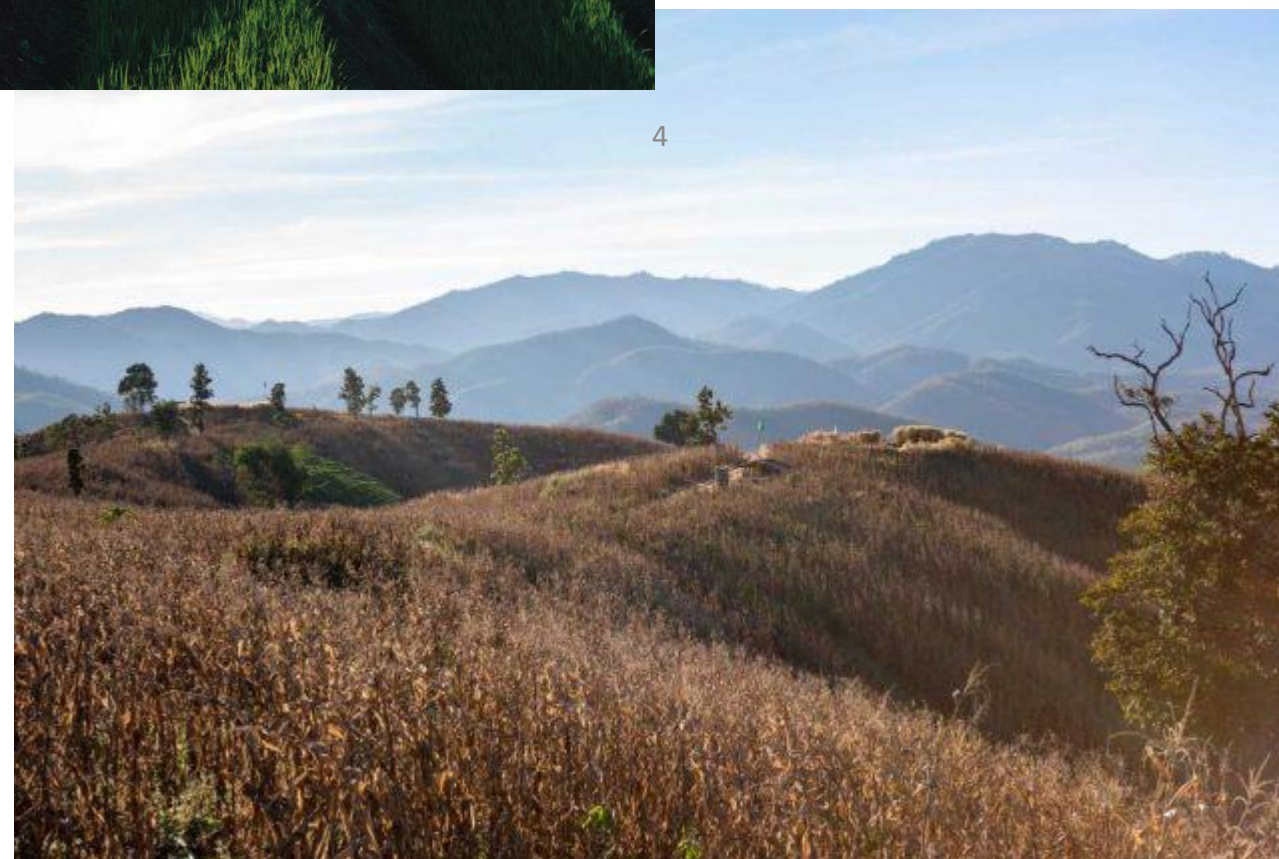
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

- พื้นที่ป่าต้นน้ำ
- ร้อยละ 70 เป็นภูเขา

- >200,000 ไร่ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

รถแปรรูปสมุนไพร โดย มูลนิธิไครซินธุ์ ไครสินธุ์

รถแปรรูปพริกกระเหรียงและฟ้าทะลายโจร

รถแปรรูปขมิ้นชัน

สามารถแปรรูปฟ้าทะลายโจรได้สูงสุด วันละ 1 ตัน
สามารถทำพริกกระเหรียงอบแห้งได้ใน 17 นาที

รถตรวจคุณภาพเคลื่อนที่

เป้าหมายโครงการ ปี 2566 - 2567

1. ได้พันธุ์ขมิ้นชันที่เหมาะสมสำหรับการปลูกในพื้นที่

2. สมุนไพรแปรรูปที่มีคุณภาพสู่การตลาดมูลค่าสูงอย่างน้อย 3 ชนิด

3. เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านสมุนไพรที่มีกระบวนการปลูกขมิ้นชันเป็นต้นแบบอย่างน้อย 1 แห่ง

4. สามารถสร้างเสริมความรู้ด้านเกษตรแบบประณีตในกลุ่มประชาชนพื้นที่เป้าหมายดำเนินโครงการ

5. ประชาชนในวงกว้าง เกิดการรับรู้ และตระหนักถึงความสำคัญ ของการเกษตรประณีต ที่จะก่อให้เกิดวัตถุดิบคุณภาพสูง ที่สามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือ ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อันจะก่อให้เกิดการสร้างระบบนิเวศเชิงสุขภาพที่ดีในอนาคต

6. เกิดพื้นที่ศึกษาและต่อยอดงานบริการวิชาการ งานวิจัยรับใช้สังคมให้กับบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อย่างน้อย 2 ชุมชน

7. กลุ่มชุมชนที่ร่วมโครงการมีรายได้/อาชีพเสริม จากการพัฒนากระบวนการปลูก การส่งเสริมการแปรรูป

ช้างเผือกโมเดล
Chang Phueak Model

16

เป้าหมายโครงการ ปี 2568

1. เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ **(แปลงต้นแบบ)** ให้กับเกษตรกรที่สนใจ และขยายผลให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ

2) ประชาชนในวงกว้าง เกิดการรับรู้ และตระหนักถึงความสำคัญ ของ**การเกษตรประณีต** ที่จะก่อให้เกิดวัตถุดิบคุณภาพสูง ที่สามารถ นำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร หรือ ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อันจะ ก่อให้เกิดการสร้างระบบนิเวศเชิงสุขภาพที่ดีในอนาคต และเกิดพื้นที่ ขยายผล เกษตรกร อย่างน้อยตำบลละ 2 ราย

3) คณะทำงานโครงการมีพื้นที่บริการวิชาการตามศาสตร์ของตน ได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันขับเคลื่อนโครงการ และสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่เกิดจากการบูรณาการศาสตร์ความรู้ ไปเป็น**ต้นแบบให้แก่โครงการ**อื่น ๆ

4. **ผลิตภัณฑ์แปรรูป**จากสมุนไพรในโครงการจำหน่ายในท้องตลาด อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์

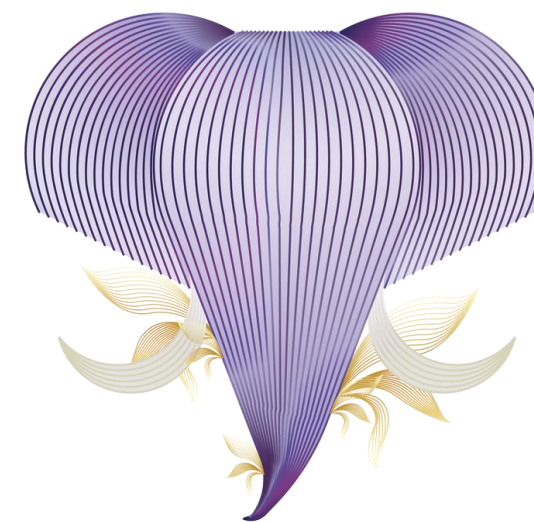
เป้าหมายโครงการ ปี 2569

1. เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ (**แปลงต้นแบบ**) ให้กับเกษตรกรที่สนใจ และขยายผลให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ

2. ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึง**การใช้สมุนไพรที่มีคุณภาพ** และเกิดพื้นที่ขยายผลเกษตรกร อย่างน้อยตำบลละ 2 ราย

3. **ผลิตภัณฑ์แปรรูป**จากสมุนไพรในโครงการจำหน่ายในท้องตลาด ¹⁷ เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์

4. มีการ**ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม**จากการดำเนินโครงการ

ช่างเฟือกโมเดล
Chang Phueak Model

กลุ่มเป้าหมาย

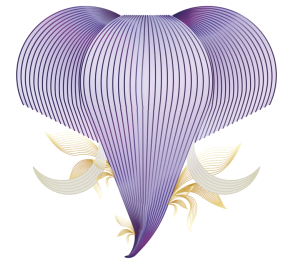

กลุ่มเป้าหมายหลัก:

เกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล อ.แม่แจ่ม และ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่

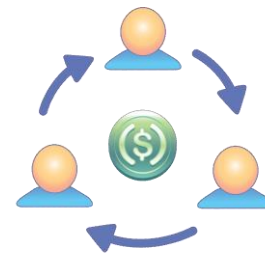
กลุ่มเป้าหมายรอง:

เกษตรกรที่อยู่ในชุมชนเมือง อ.แม่แจ่ม และ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่ และกลุ่มนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่

ช่างเฟือกโมเดล
Chang Phueak Model

ผลลัพธ์โครงการ

เศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน
จากรายได้หรืออาชีพเสริม
ในการผลิตวัตถุดิบสมุนไพร

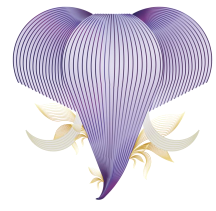
ชุมชนมีความรู้
ความเข้าใจและตระหนัก
ถึงการใช้สมุนไพรที่มี
คุณภาพและเกิดพื้นที่
ขยายผลในชุมชนอย่าง
ต่อเนื่อง

วัตถุดิบสมุนไพรที่มี
คุณภาพตามเกณฑ์
มาตรฐาน ที่รองรับการ
ผลิตยาในโรงพยาบาลหรือ
อุตสาหกรรมเภสัชภัณฑ์
เพื่อสุขภาพ

ช่างเฟือกโมเดล
Chang Phueak Model

กระบวนการดำเนินงาน

การประเมินศักยภาพ และการทดลองปลูกเบื้องต้น

มองหาและ
ประสานงานเกษตรกร
และพื้นที่ที่มีศักยภาพ

เก็บตัวอย่างดินและน้ำเพื่อ
ตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อน
และสารอาหาร

ชี้แจงผลการประเมินคุณภาพ
ดิน/น้ำ และชี้แจงแผนการ
ดำเนินงาน

1

2

3

6

5

4

นำผลผลิตที่ได้ไปตรวจหาค่า
สารสำคัญ

ติดตามประเมินผล
การดำเนินงาน

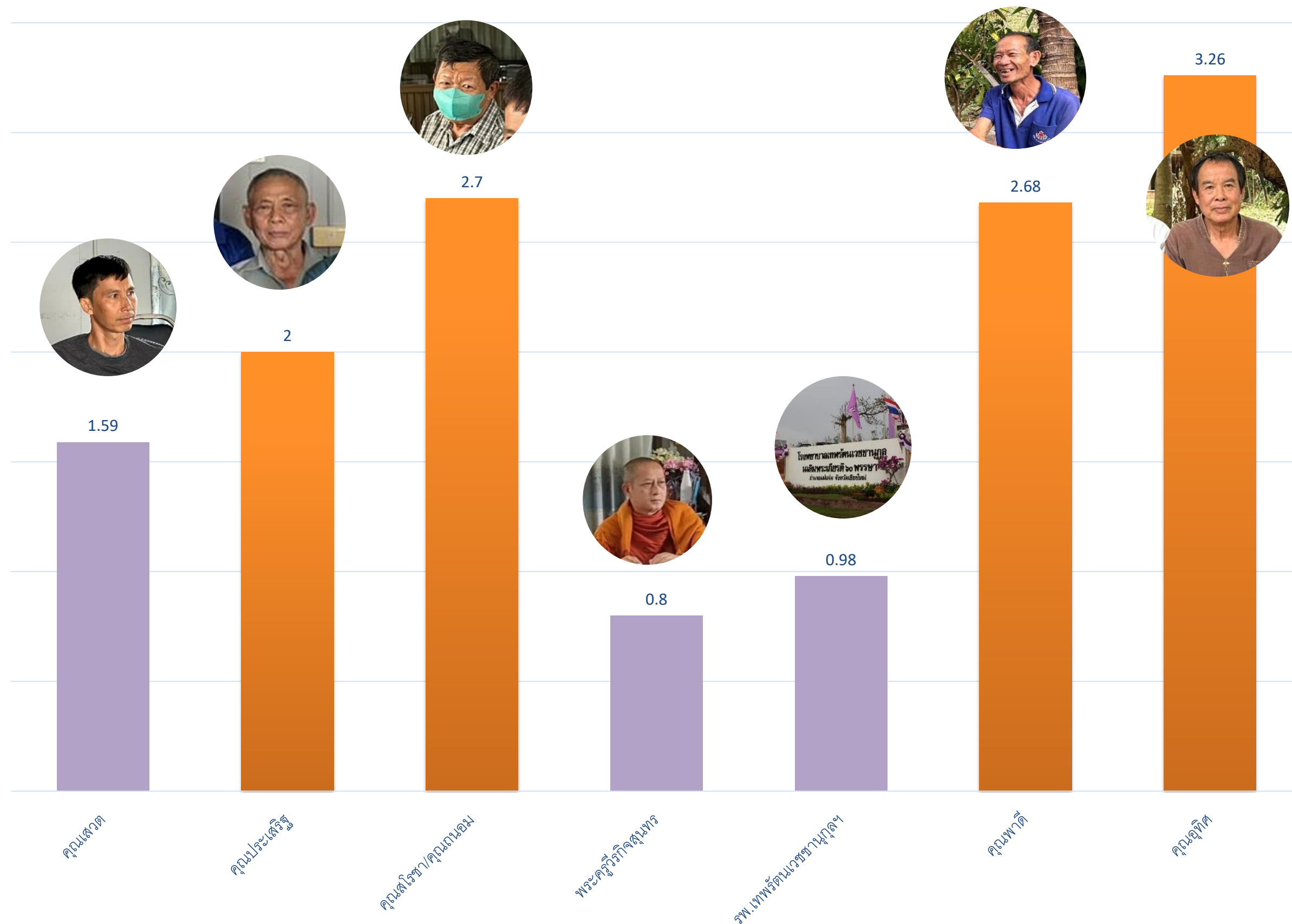

รับกล้าพันธุ์/เมล็ด สำหรับ
ทดลองปลูก

ช้างเผือกโมเดล
Chang Phueak Model

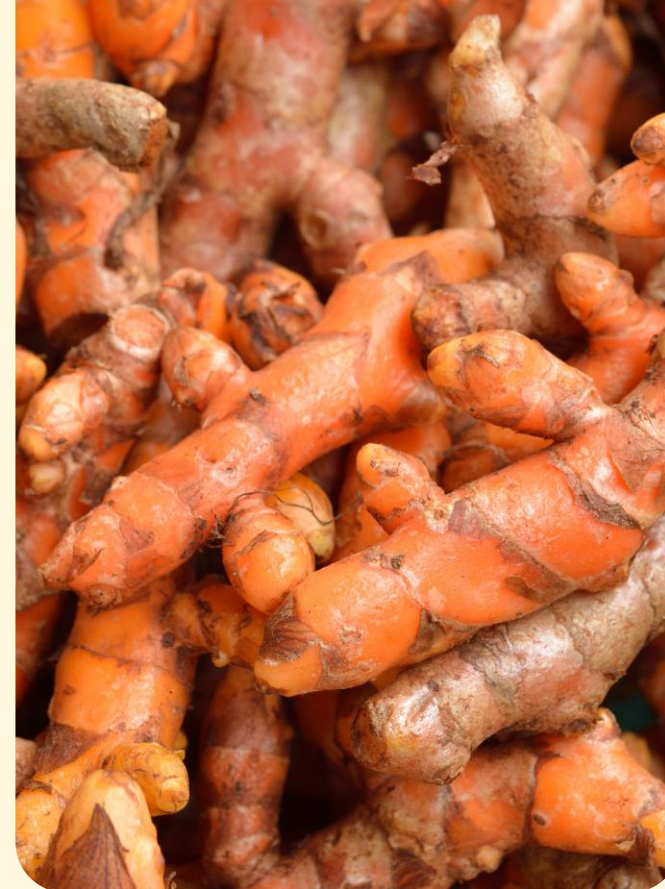
ผลการตรวจ อินทรีย์วัตถุ ในดิน

พืชและ สมุนไพร ในโครงการ

ฟ้าทะลายโจร

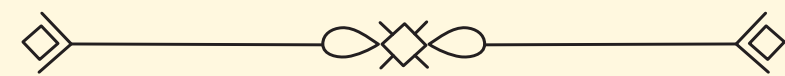

ขมิ้นชัน

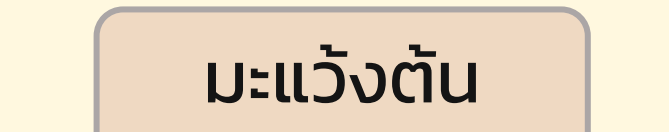

พริกกะเหรียง

อื่น ๆ เช่น
ผักเคล

เครือข่ายโมเดล
มูลนิธิกฤษณา ไกรสินธุ์

ต้นแบบแปลงปลูก พืชสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง

พื้นที่ อ.แม่แจ่ม

แปลงคุณภาพดี
กระฉ่างกิตติคงเชื้อ

บ้านแม่ยางล้าน ตำบลท่าผา

แปลงคุณภาพดี สมบัติ

บ้านแม่วาก ตำบลแม่นาจร

แปลงโรงพยาบาลพระรัตนเวชชานุกูล
เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา

แปลงที่ 1

นายขาว ลินธิ

- ลงปลูกต้นมะแว้งและพริกกะเหรียง
- ได้ผลิตถ่านกัมมันต์จากต้นไฟ ซึ่งช่วยลดแบคทีเรียและดูดซับสารพิษ และได้นำมาทดลองโปรยในหลุมปลูกขมิ้นชันของโรงพยาบาลเทพรัตนเวชชานุกูล อ.แม่แจ่ม

พื้นที่ อ.ดอยเต่า

แปลงที่ 2

นางขวัญเรือน สุทธิอาภรณ์

- เป็นพื้นที่สวนลำไยมีร่มเงา สวนที่ไม่ใช้สารเคมีมาแล้ว 3 ปี สภาพดินดี มีบ่อน้ำ²³ เหมาะกับการปลูกพื้ทะเลายใจ
- ได้มีการปลูกพริกกะเหรียงจำนวน 1,200 ต้น 16 แถว ๆ ละ 75 ต้น เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2566

แปลงที่ 3

นางบัวเรียบ ชัยนาวา

- เป็นพื้นที่สวนมะม่วงมีร่มเงา สภาพดินดี มีบ่อน้ำ เหมาะกับการปลูกพื้ทะเลายใจ
- ปลูกมะแว้งต้นไป 160 ต้น เมื่อเดือนมิถุนายน 2566
- ปลูกพริกกะเหรียงอีก 800 ต้นเมื่อต้นเดือนสิงหาคมบนพื้นที่ ทั้งหมด 15 ไร่

ภาพการทำงาน ในโครงการช้างเผือกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (1/8)

8 ธันวาคม 2565 (หารือ/ประสานงานในพื้นที่)

20 - 23 ธันวาคม 2565 (สำรวจพื้นที่)

ภาพการทำงาน ในโครงการช้างเผือกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (2/8)

16 - 18 มีนาคม 2566 (สำรวจพื้นที่)

28 - 30 เมษายน 2566 (การลงปลูก)

ภาพการทำงาน ในโครงการช้างเผือกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (3/8)

1 - 3 กรกฎาคม 2566 (ลงพื้นที่สำรวจ/ปรับภูมิทัศน์)

26

13 - 15 สิงหาคม 2566 (ติดตามการปลูกสมุนไพร/สำรวจพื้นที่)

ภาพการทำงาน ในโครงการช่างเพื่ออกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (4/8)

28 – 30 กันยายน 2566 (ติดตามการปลูกสมุนไพร)

1 – 2 ธันวาคม 2566 (เข้าร่วมงานสัมมนาเครือข่าย)

ภาพการทำงาน ในโครงการชั่งเพื่อกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (5/8)

8 มกราคม 2567
(ติดตามการปลูกสมุนไพร/เก็บผลผลิตบางส่วน)

ภาพการทำงาน ในโครงการช้างเผือกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (6/8)

20 มกราคม 2567 (นำเสนอโครงการแก่นายอำเภอแม่แจ่มและเกษตรกรในพื้นที่เพิ่มเติม)

25 - 27 มกราคม 2567 (ติดตามการปลูกสมุนไพร/สำรวจพื้นที่เพิ่มเติม)

ภาพการทำงาน ในโครงการชั่งเพื่อกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (7/8)

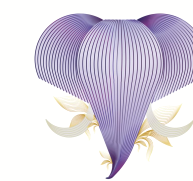
23-25 กุมภาพันธ์ 2567
(เก็บผลผลิตสมุนไพรรอบทดลองปลูก)

ภาพการทำงาน ในโครงการช้างเผือกโมเดล ในอำเภอแม่แจ่ม (8/8)

3-5 พฤษภาคม 2567
(ทดลองปลูกรอบ 2
และปลูกมะขามหวาน)

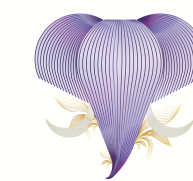

ข้อมูลการเก็บเกี่ยวสมุนไพร วันที่ 23 - 25 กุมภาพันธ์ 2567

พื้นที่เก็บขมิ้นชัน อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่

รายชื่อ	รายละเอียด	น้ำหนักที่ชั่งได้ (kg)	ค่าสาร Curcumin	ราคาที่ต้องจ่ายต่อ kg	สรุปยอดที่ต้องจ่าย(บาท)
รพ. เทพรัตนเวชชนุกุล	โซน 1	395.36	7.23	7.5	2965.2
	โซน 2	65.78	8.61	7.5	493.35
นายพาดิ กระจ่างกิตคงเชื้อ	โซน 1	94.78	6.53	0	0
	โซน 2	142.44	7.22	7.5	1068.3
	โซน 3	401.82	9.04	7.5	3013.65
	ยอดรวม	1100.18			7540.5

วัตถุดิบ	ปริมาณสารสำคัญ ³² (เคอร์คูมินอยด์)	ราคาซื้อขาย (บาท/กิโลกรัม)
ขมิ้นชันสด	15% ขึ้นไป	25 บาท
ขมิ้นชันสด	10 - 14.99%	15 บาท
ขมิ้นชันสด	7 - 9.99%	7.5 บาท

ความร่วมมือคณะ/ส่วนงาน ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะเกษตรศาสตร์
ทดลองการผลิต/ติดตาม
กระบวนการผลิต

คณะเกษตรศาสตร์
ประเมินจุดคุ้มทุนการผลิต

คณะเภสัชศาสตร์
ขับเคลื่อนภาพรวม/
วิเคราะห์สาร/คุณค่า

คณะการสื่อสารมวลชน
กระบวนการสื่อสาร/ถ่ายทอด
องค์ความรู้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ออกแบบ/ศูนย์การเรียนรู้/พसान
เชื่อมโยงภูมิปัญญา

พืชและผลผลิตที่เกิดขึ้นในช่วงกระบวนการทำงาน

สมุนไพรหลัก

- ขมิ้นชัน
- มะแว้ง
- ฟ้าทะลายโจร

พืชเสริม(ต่อยอด)

- พริกกะเหรียง
- มะขามป้อม
- มะขามหวาน
- มันม่วง

การแปรรูป(ต่อยอด)

- เครื่องแกง
- อาหารสัตว์
- แปรรูปโอคาโต้ /มันแกว

ช้างเผือกโมเดล

A Social Lab

สายพันธุ์

สถานที่

แหล่งเรียนรู้

เกษตรกร **ความรู้ความเข้าใจใน
เรื่องคุณภาพ**

เศรษฐกิจ

สังคม

กระบวนการต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ

34

เทคโนโลยี

